

ספר
שולמי
מהן

שיעורי חומש

תורת הלכה

שולמי כהן

שיעורי חומש

מאת

מו"ר הר"ר שלמה הכהן קאהן שליט"א

ישיבת טלז
ניסן תשפ"א

פרשת בראשית

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים
להבדיל בין היום ובין הלילה (א, יד)

יש להעיר דלהלן (פסוק יז, יח) כתיב
ויתן אתם אלקים ברקיע השמים
וגו' ולהבדיל בין האור ובין החשך.
וצריך ביאור, למה בהציווי כתיב
שהמאורות יבדילו בין היום ובין הלילה,
ואילו בעשיה תלה ההבדל בין האור
והחשך.

והנה באדרת אליהו כאן כתב, דהלבנה
במחשבה הראשונה קודם מיצוטה
היתה שלימה בצורתה, והיה מעמדה נגד
השמש תמיד, והיתה נראית על הארץ כל
הלילה תמיד בכל ימי החודש.

ולפי דבריו אתי שפיר החילוק, דהציווי
היה שתהא הלבנה נראית רק
בלילה כל הלילה, וממילא המאורות
קובעים את ההבדל בין היום ובין
הלילה. אבל לאחר שנתמעטה הלבנה,
מאותו זמן ואילך אין מעמד הלבנה כנגד
השמש בתמידות, אלא פעמים שנמצאת
בצד השמש. ולכן אפשר שהלבנה תהא
נראית גם ביום, אלא שאינה מאירה,
ד'שרגא בטיהרא מאי מהני'. נמצא
ששוב אין הלבנה מבדילה בין היום
ללילה, ולכן כתיב בעשיה שהמאורות

יבדילו בין האור והחשך, שהלבנה נראית
רק בשעת החשך.

ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר
על הארץ (א, יז)

יש להעיר שהתורה כבר ביארה בפסוקים
הקודמים (פסוק יד-טו) את התועלת של
המאורות, שיהיו להאיר על הארץ, ואם כן
למה שנה והזכיר כאן פעם נוספת בעת
נתינתן ברקיע שתפקידם להאיר על הארץ.

ויש לומר על פי מה שכתב בספר העבור
לרבי אברהם ב"ר חייא הנשיא [ספר
קדמון שנכתב בשנת ד' תתפ"ד, והוא
הראשון מהראשונים שקבעו היכן קו
התאריך] וז"ל, אמר להאיר על הארץ,
ללמדך שהמאורות נתנן המקום ברקיע
בעת בריאתן בענין שיהיה אור פשוט על
הארץ כולה, ואין הענין הזה נמצא אלא
בעת היות החמה באמצעות קשת חצי
השמים אשר על הארץ וכו' ותמצא החמה
בעת ההיא מאירה על כל הארץ, עכ"ל.
וקאי על מה שכתב הראב"ח לעיל מיניה,
דהתחילו לחקור מקצות המזרח עד
שהגיעו לקצות המערב, ומצאו המרחק
ביניהן י"ב שעות שלמות ולא יותר.
וכוונתו שבשעת תליית המאורות היה אור

על פני כל הארץ. [וביאר הגר"א בוקוולד שליט"א במאמר שכתב על עניני קו התאריך, שכוונתו על עיקר הארץ].

ולפי זה יש לומר, דלעיל בפסוקים בא להזכיר תועלתן של המאורות, אבל כאן אצל קביעתן ברקיע בא לומר שהמאורות ניתנו ברקיע השמים באופן שבשעה ההיא האירו בענין שהיה אורן מתפשט על הארץ כולה.

ויברא אלהים את התנינים הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת כל עוף כנף למינהו וירא אלהים כי טוב (א, כא)

הנה בכל הפסוקים שכתוב בהם 'וירא אלקים כי טוב', בא אותו חלק של הפסוק מיד אחר האתנחתא. והטעם פשוט, דבאמת זהו האופן הנכון לחלק הפסוק, שבחלק הראשון של הפסוק התורה פירטה איזה דברים נבראו, ואחר כך ממשיך הכתוב לבאר שראה אלקים כי טוב.

אולם פסוק זה יצא מן הכלל, וכאן האתנחתא היא מיד בתחילת הפסוק באופן שהחלק הראשון של הפסוק עוסק בבריאת התנינים, והחלק שני של הפסוק בשאר המינים שנבראו ביום החמישי עם מה שראה אלקים כי טוב. וצריך ביאור למה נתחלק הפסוק באופן זה.

ויש לומר על פי מה שכתב הרמב"ן לעיל (פסוק ד) וז"ל, דהסדר במעשה בראשית, כי הוצאת דברים אל הפועל יקרא אמירה וכו', וקיומם יקרא ראייה, להורות כי עמידתם בחפצו, עכ"ל. ולפי זה יש לומר שבא הכתוב לרמז לדברי האגדה שהביא רש"י, שברא הקב"ה תנינים זכר ונקבה ואחר כך הרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא. ונמצא לפי זה דלא נתקיימה בריאת התנינים באותו אופן של שאר הדברים שנבראו, וכיון שלא נתקיימו בעולם שני התנינים לא שייך בהם לשון ראייה שהוא לשון קיום, ולהכי חילקן הכתוב להתנינים לחלוקה בפני עצמה.

